

AGIRIAK

FRANTZIA'KO KOMUNISTA TA SOZIALISTEN OTSAILLAREN 24'KO AGIRIA

Frantzia'ko Partidu Komunistak eta Ezker Demokrata ta Sozialista Federazioak 1968'gn. otsailaren 24'an agiri bat zabaldu zuten. Agiri hortan bi formazioen arteko iritzi berdiñak eta desberdiñak azaltzen dira. Ez da, ordea, katalogo huts bat, pentsatu ditekenez bezela. Inportantzi aundikoa da agiri hau. Epe motz batean gobernuan arkitu ditezkeen formazioen iritziak biltzen dira bere baitan.

Agiriak iru zati ditu Lehendabizikoak "Instituzioak eta libertadeen defentsa" daramaki izenez. Bigarrenak "Ekonomiaren eta gizartearen prolemak" eta irugarrenak "Atzerrirako politika".

Lehendabizikotik lerro batzuek bakarrik azaltzen dira hemen.

Bigarregoa da luzeena agirian. Guk zati horren bi numero azaltzen ditugu: hirugarrena ta zazpigarrena.

Hirugarregoa, berriz, kasikan osorik azaltzen dugu.

Lehendabiziko partearen bukaeran:

"Bi formazioak ados dira elkarrekin aztertzeko ea zer neurri artu behar liraken ezkertiar gobernu bati bere programa betetzea galarazteko era guztietako saiaketak ezerezteko."

Bigarren zatian, III'gn. atalean:

3.—Sail publikoak eta naziotutakoak, Planaren tresna esentzialak baidira, demokrataturik, indarturik eta gaullismoaren aukera ekonomikoen kate-

tatik askatuta, ekonomia guztiaren bultzatzaille eginkizuna zabaldu behar du.

Ezker Demokrata ta Sozialista Federazioak eta Frantzia'ko Partidu Komunistak uste dute aginte publikoei ekonomiaren muiñeko sailen jabetza edo kontrola ematea inportantea dela.

Espiritu hontan oraintxetik armamentuaren eta espazioko industrien naziotzeaz erabakitzen dira.

Ezker Demokrata ta Sozialista Federazioaren iritzia da oraintxetik negozioetako banka-etxeak naziotu behar dirala eta Inbersioetarako Banka-etxe nazional bat sortu behar dela, kreditoreen bitartez Planari enbarazurik egiteko posibilitaderik ez dedin gelditu.

E.D.S.F.'k pentsakizuna da Estaduaren kontrolpean jartzea, enkuadramenturako neurri egokien bitartez, errealdadean monopolio diran industriak, siderurgia bezela edo zuzenean diru publikoetatik bizi diranak, informaziokoak eta farmazeutikoak. Federazioak erreforma sakon hauek legedi anti-trust baten bitartez osatzea pentsatzen du, honela posible izango baida erantzun eraginkor bat ematea enpresa batzuk bere finantzen indarragatik abusatu lezatekenak monopolioeko egoera bat sortzerakoan edo Planak erabakitako xedei enbarazu egiterakoan.

Herriaren ekonomian leku zabal bat gordetzen duen sail pribatu nazioaren interesarekin konforme diran xedeetara zuzentzea pentsatzen du.

Frantzia'ko Partidu Komunistak uste du kreditoreen kontrol publiko osoa ez dela posible erabatera deposituko ta negozioetako banka etxeak eta seguruko konpainiak naziotu gabe, bestela sail hauetan monopolisten indarrak iraun egingo du edo berrituko da. Derrigorrezkoa deritzaio naziotze hau ekonomiaren muiñeko sailletara zabaltzea, nazioaren aberastasun inportanteenak sortzen dituztenak eta monopolista indarrentzat oñiarriak jartzen dituztenak baidira: elektronika, aeronautika, petrolio, atomika, kimika (farmazia, beraz), siderurgia, automobilla, sail hauek nazioaren bizitzan duten garrantziagatik, monopolista erabiltetan duen malthusiano kutsuagatik, gero ta gehiago sufritzen duten atzerriko dominazioagatik, gero ta gehiago bere diruak finantziantze publikotik datorrelako.

Sail hauek naziotzea monopolioen eskuetatik kentzea da; honela nazioaren maillan batutzen da kontrol demokratikoaren menpean; bere aurre-irapen tekniko ta ekonomikoa laguntzea da; nazioaren askatasunean kanbioaren eta kooperazioaren desarrolloa posible egitea da: berak Planari ematen dion inportantziak sail pribatua nazioaren interesaren neurrian jartzen du.

7.—Regioarekiko politikak nazioaren alderdi aundi baten subdesarrolloari egin behar dio frente, gaullisten aginteak oraindikan ere astunagoa biur-tutakoa.

Planaren baitan integratuta nekazaritzaren obetzea ta regio hauen industrietzea jarraituko da, honi zera dagokio:

AGIRIA

- nekazari errenten politika bat bizi-mailla igo dedin;
- produzioko koperatibak indartzeko nekazari esturkturen politika bat eta sortu beharko diran industri esturkturena;
- komertzio ta artesanirako esturkturapea azitzeko neurriak;
- enpleoaren politika bat alderdi hauetatik jendeak iges egin beharra gelditu erazitzeke.

Eginkizun guzti hau ezin diteke pentsatu esturkturen aldaketa sakonik gabe eta estaduaren laguntza indartsurik gabe, finantzen zorroztasunean eta manedaren artifiziosidade gutzia baztertuaz.

Nolabaiteko deszentralizazio politiko ta finantziereoarekin lagunduta joan behar du, hiri, departamentu, ta regioetako instituzio demokratikoen sendotzearekin.

Hirugarren zatiak izenburu hau daramaki: ATZERRIRAKO POLITIKA

I

1.—Ezker Demokrata ta Sozialista Federazioak atzerrirako politikak erabatean hiru xede bete behar dituela uste du:

- pakearen. antolaketa;
- eurapear elkartasan politiko bat jaso;
- Hirugarren Munduarekin artu-emanak gero ta zabalagoak biurtu, eta xede hauetako bakoitza egiztatzeko derrigorrezkoak dirala dagozkien esturktura politiko ta ekonomikoak jasotzea.

Pakearen antolaketa batez ere zerean finkatzen da, nazio-arteke antolaketan arbitrajeak burruka ta etsaigoak konpontzea, batez ere Nazio Batuen antolaketak. Hortarako, hauek bere erabakiak estaduei errespeta erazitzeke medio egokietaz jantziak izan behar dute. Baita ere, pakearen antolaketa hau desarmatze jeneral eta kontrolatu batean, eta guztientzako baliokoa izango den seguridadeko xistima baten eraketan finkatzen da. Ezker Demokrata ta Sozialista Federazioak ez du beñiere pentsatu "gerla otzean" jaiotako militar elkarte etsaiak pake iraunkor baten sustraia osatu dezaketarik. Pederazioa erabakita dago elkartasan militar hoiaren ordez guztientzako baliokoa izango den seguridadeko antolaketa eta Herrien arteko kooperazio paketsu batzuek jartzeko kondizioak sortzeke batez ere interesatuta dauden Estadu guztien Biltzak esplikatzaile bat probokatuaz. E.D.S.P.'rentzat ikaragarriko inportantzia du eurapear elkartasan politiko bat jasotzeak. Seien Europa izango litzake honen muiña. Munduko bi Aundien aurrean Europa'ren askatasuna aseguratzeke neurrian dagoen medio bakarria den elkartasan hortan gure Herria integratzea dela modurik zeatzena Eguzkialdea ta Mendabala elkargantzeke eta orain arteke bloke militarren xistimaren ordez seguridadeko era berri bat ezartzeko. Mundu guztian eta Europa'n situazio berri bat ezartzen ez den bitartean, Frantzia'ren aldetik bakarrik bere oraingo aliantzak, eta batez ere Atlantikoa, arriskugarria litzaiokela iruditzen zaio.

Europa jasotzeak Hirugarren Munduko Herrien prolemak konpontzen lagunduko du abertzalekeriaren eta kolonialismoaren ondorenak ezereztuaz eta askotan berekoikeriaz beteak dagoen industriatutako Herrien ekinaldien ordez laguntza kolektibo bat eratuaz.

E.D.S.P.'k europear integrazioa bizkortzeko neurri konkretoak proposatzen ditu. Berak oraingo Europa'ren lurraldeen zabaltzeaz erabakitzen da (batez ere Bretaña Aundia bere baitan onartuaz), elkarrekiko sailak ugarituaz (besteen artean, planifikazioa, dirua, teknologia, herrikoi osasuna) eta aginte politiko baten sortzeaz, guztien botuaz aukeratuko den Parlamento baten bitartez. Jasotze honek bere askatasun ekonomiko ta politikorako Europa'ri medio egokiak itsastea ahalmenduko du eta, ekonomiaren planifikazioaren bitartez, etenik gabe hedadura aseguratu, aberastanun banaketa zeatz batekin batera, kapitalismoaren konkurrentzi joku askera ezin utziko dana. Honela desarrollatutako Europear Elkartasuna merkatu zabal bateko konsumitzaileen beharrak aseko ditu. Orain ezkerroztik posible azaltzen da Erroma'ko Tratatuaren bitartez jaio ziran instituzioei eta sortu beharko diranei aginte neurtuak baiñan benetakoak kontrol demokratiko baten mende an ematea.

2.—Frantzia'ko Partidu Komunistak, era berdiñean, abertzalekeriaren barkatasuna eta nazioaren askatasuna baztertzea ukatuaz, nazioaren askatasuna dela atzerri gaitako politika demokratiko baten oinarririk sustraituenetako dela uste du. Herriaren seguridadeak Frantzia'k erabakiak bere buruaren jabetasun osoan artea eskatzen du.

Pake gordetzeko nazio-arteko arbitraje baten aldeko izanik, P.P.K.'k uste du arbitraje honek Nazio Batuen Kartaren aplikazio zeatza izan behar duela oinarriz bezela.

Tratatu Atlantikoa ez dela behar bere bukaera 1969'gn. irixten danean dio Frantzia'ko Partidu Komunistak eta era guztietara, Frantzia'k orduan tratatutik irten egin behar duela. Atlantiko Elkartea gaur egun Estadu Batuak mendartuta dago eta bere baitan egoteagatik gerta ditek gure Herria gela batean sartuta arkitzea bereak ez diran interes batzuegatik, amerikanoen imperialismoarenak baizik, honen politika agresiboak eta munduko jendarmearen papera egiteko asmoa, Herrien askatasunarentzat eta pakearentzat egunetik egunera garbiago azaltzen diran arriskuak adierazten ditu. Posibilidade hori ezinezkoa biurtu behar dugu. Bi bloke militarak batera deseginak izatea espero den bitartean, eta hortarako ahalagin guztiak egin behar dira, Frantziaren interesa blokeetatik at izatea da. Hone-la berak bere askatasun osoa lortuko du guztientzako seguridadearen eta nazio-arteko kooperazioaren alde zeregin eginkor bat izateko, batez ere Europa'ko Herri guztiekin diskriminaziorik gabe.

Frantzia'ko Partidu Komunista Europa demokratiko ta paketsu baten aldeko da. Derrigorrezkoa uste du Frantzia Europa txiki kapitalistan ez gelditzea —seikoa, zazpikoa edo gehiagokoa izanagatik ere—, baizik eta elkarrenganako abantaila oinarriztat arturik Europa'ko Herri guztiekin burre artu-eman ekonomiko ta teknikoak ugaritzen eta sendotzen saiatzea. Frantzi demokratiko batean ekonomiaren sail inportanteenak naziotzeak posible egingo luke, besteen artean, Europa'ren mallan kooperazioko proiektuak.

AGIRIA

to aundiak egitea, hauek nazioko ekonomiaren azitze neurtuaren parte izateko kondizioetan: F.P.K.'k bere etsaigoa azaltzen du kapitalismoaren menpeko naziozgaindiko agente batentzat, honek Europa'ren dibisioa baiduke, langilleentzat ain nekosuak diran Elkarrekiko Merkatuaren oraingo politikaren ondorenak gogortuko lituzke eta Frantzia'ko Herriak nahi izandako politika demokratikoa reakzioaren mende den atzerriko gobernuen eskuetan jarriko luke.

Naziogaindiko Europa txikia ez litzake libre izango baizik eta arrisku izugarriarekin espansionista ta rebisionista den Alemania'ren gauditatsunaren menpean eta, Tratatu Atlantikoaren bitartez, amerikanoen zaindartzapean. Pakezko eta aurrejapen sozialeko Europa'ren antolaketa zerean dagoela uste du herriko jendetzaren burruka batuan Europa'ren dibisioaren kontra, kapital aundiaren kontra, Frantzia'n eta Europa'n, mailla guztietako alkar-laguntza zabal batean Europa haundi ta benetakoan.

3.—Iritzi desberdin hauek izan arren, bi formazioak ados dirala adierazten dute Elkarrekiko Merkatua —gaur egun errealdade bat dana— oraingoz kartel, trust eta nazioarteko presioko taldeak menperatuta arkitzen dela. Derrigorrezkoak iruditzen zaizkie:

—mami ekonomiko ta sozial bat ematea, erabat diferentea, langilleen interesekin armonian izango dana; eta proposatzen dute:

—Frantzia'ko Partidu Komunistak Elkarrekiko Merkatua zuzentzen duten instituzioen teknokrata antolaketa, demokratizatuz, ezereztea,

—E.D.S.F.'k agente politiko bat ez sortzerakoan Elkarrekiko Merkatua zuzentzen duten instituzioak pixkana pixkana artzen dijoazten teknokrata kutsua, ezereztu behar dela uste, hoiak demokratatuz.

—Elkarrekiko Merkatuaren organizazioetan sindikatoen (nekazari-nak eta langilleenak) errepresentazioa benetako eskubideekin aseguratzea.

—ifior baztertu gabe nazio bakoitzeko parlamentuko partidu politikoen errepresentazioa aseguratzea.

Elkarrekiko Merkatuaren alde monopolista ta teknokratari frente egiteko bi formazioak zera uste dute, alegia, Herri bakoitzeko langilleen eskubideak indar eta efikazi aundiagoa artuko dutela bere burruka eta solidaridadean.

II

Bi formazioak uste dute nazioarteko eztabaidetan Frantzia'ren egifialdiki Herriak bere buruaz duten jabetasunean, atzerriko injerentzien kondena-zioan, etsaigoen konponketa paketsuan (bere rejimenari kasorik egin gabe) finkatu behar duela.

1.—*Alemania*.—Ados daudela ikusten dute Alemania'ko Errepublika Demokratata errealdade bat dela ametitzeko eta, hortik asita, honen eta Ale-

mania'ko Errepublika Federala'ren arteko artu-emanak normaltzea Euro-pa'n elkar bizitze paketsuaren faktore bezela.
Baita ere konfirmatzen dute frantzes ezkerren oposizioa Alemania'ren armamentu atomikoari eta Oder Neisse'ko muga ezagutzeko borondatea.

—E.D.S.F.'k Alemania'ko Errepublika Federala eta Alemania'ko Errepublika Demokrataren konfederazio ekonomikoaren eraketa proposatzen du.

—F.P.K. Frantzia'k A.E.D. ezagutu behar duela dio.

2.—*Vietname*.—Bi formazioak puntu hauetan iritzi berdiña dutela diote:

—Ipar Vietname'n amerikanoek egiten dituzten bonbardeoen be-realako eta kondizio gabeko suspensioa.

—burrukaren konponketa politiko baten beharra, batez ere orain-go kondizioetan Ginebra'ko akuerdoaren printzipioak beteaz, hauek Vietname'ko Herrian askatasun osoan bere etorkizuna erabakitzeko eskubidea ematen baidiote.

—Frantzia'k Ipar Vietname'ko Errepublika Demokratikoa ezagutu behar duela.

—F.P.K.'k Ipar Vietname'ko Errepublikak eta Nazioaren Libe-rariorako Frenteak burrukaren konponketarako egindako proposamenduak onartzen ditu, Vietname'ko Herriak bere askatasunaren alde darabilkin burrukaren laguntzaren alde azaltzen da eta baita ere Frantzia'ren aldetik Ipar Vietname'ko Errepublika Demokratikoaren ezagutzea. N.L.F.'k dela Ego Vietname'ko benetako errepresentatzailea dela dio.

—E.D.S.F.'k uste du N.L.F.'k, errepresentatzailea den formazio guztiak bezela, Ego Vietname'n egoeraz diran eztabaidetan parte artu behar duela.

I. V. E. D. eta N. L. F.'en proposamenduak negoziatorako derrigorrezko parte dirala dio.

Konponketa paketsuan I. V. E. D.'n ezagutzeaz gainera zera adierazi behar dela uste du, Eguzkialde Urrutiko alderdi zabal baten neutralizazioa.

3.—*Eguzkialde Urbilla*. Bi formazioak puntu hauetan iritzi berdiña dutela diote:

—konjuntoko konponketa politiko baten beharra.

—era berean Israel'go estadiak izateko duen eskubidea eta arabiar estadien eskubideen errespetuan finkatutako pake bat eguneratzea Seguridade'ko Biltzarrak erabaki zuen bezela, lurraldeak bereganatzea gerlaren birtartez onartu ezinikoa dela esaterakoan.

—oraingo burruken konponketa paketsua zuzentzeko palestiniako desherri-ratuen situazioa, Suez'eko kanala ta Akaba'ko kolkoari dagokionez garantiak izango dituna.

—E. D. S. F.'k berriro dio gerla ondorenean okupatutako lurraldeetatik is-raeldar ejerzitua erretiratzea ezin ditekela izan Israel eta arabiar estadien arteko negoziazio baten ondorena baizik, eta iñola ere ez negoziatorako

AGIRIA

aurre-kondizio bat. Berak uste du pake iraunkor batek zera eskatzen duela ez Israel'ko estatuaren ezagutzea bakarrik, baizik eta bere muga definitiboak zeaztea, 1.948'gn. armistizioa ez baida pakerako muga bat, eta horregatik eskatzen dituzte negoziatutako aldaketak. Berak uste du munduko aundiak elkarrekiko politika bat artu behar dutela armamentoen laisterketa gelditzeko.

=F. P. K.'k agresioaren ondorenean okupatutako lurraldeetatik israeldar ejerzituak bereala ta kondiziorik gabe atera behar duela dio. Pake iraunkor bat eta burrukaren benetako soluzio bat Nazio Batuen Kartaren barruan egin litekela dio, batez ere Herri bakoitzaren bere buruaren jabetasuna errespetatuaz. Era berdinean Palestina'ko arabiar Herriaren eskubide nazionalak garantizatu behar dirala dio.

Euskeratzailea: **Rikardo Arregi**